

INVALIDITĀTES LIETU NACIONĀLĀS PADOMES SĒDES PROTOKOLS

Rīgā

Nr. 4

2021.gada 24.novembris

Sēdi vada:

G.Eglītis labklājības ministrs, padomes priekšsēdētājs.

Padomes locekļi vai to deleģētie pārstāvji:

J.Ozols Izglītības un zinātnes ministrija, ministres padomnieks juridiskajos jautājumos;

A.Lazarevs Ekonomikas ministrija, Būvniecības politikas departamenta direktores vietnieks;

M.Petroviča Veselības ministrija, Veselības aprūpes departamenta Integrētās veselības aprūpes nodaļas vadītāja;

P.Leiškalns Latvijas Darba devēju konfederācija, Sociālās drošības un veselības aprūpes eksperts;

I.Rudzīte Latvijas Pašvaldību savienība, Veselības un sociālo jautājumu komitejas padomniece;

V.Biseniece Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija, Elektronisko sakaru un pasta departamenta galvenā speciāliste;

R.Lasmanis Sabiedrības integrācijas fonda sekretariāts, Sekretariāta direktora vietnieks – Rīcībpolitikas ieviešanas departamenta direktors;

E.Vorslovs Latvijas Nedzirdīgo savienība, Valdes priekšsēdētājs – prezidents;

M.Grāvis Biedrība “Rīgas pilsētas “Rūpju bērns””, Valdes priekšsēdētājs;

I.Balodis Invalīdu un viņu draugu apvienība "Apeiron", Valdes priekšsēdētājs;

V.Miezīte Latvijas Paralimpiskā komiteja, Lietvede-biroja administratore;

I.Leimane-Veldmeijere Biedrības “Resursu centrs cilvēkiem ar garīgiem traucējumiem “ZELDA”” direktore.

Padomes locekļi, kuri sēdē nepiedalās:

R.Bremšmits Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, Valsts ilgtspējīgas attīstības plānošanas departamenta direktors;

E.Baldzēns Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība, Darba aizsardzības vecākais speciālists;

- S.Sproģe Latvijas Neredzīgo biedrība, Centrālās valdes priekšsēdētāja.
- Citi dalībnieki:**
- A.Ilves Tiesībsarga birojs, Sociālo, ekonomisko un kultūras tiesību nodaļas juridiskā padomniece;
- B.Bicēna Latvijas Vājdzirdīgo atbalsta asociācija „Sadzirdi.lv”, valdes locekle;
- N.Snarskis Biedrības “PINS” vadītājs;
- S.Survila Biedrība “Wings for wheels”, sociālais eksperts.
- E.Celmiņa Labklājības ministrija (turpmāk – LM), valsts sekretāra vietniece;
- A.Grīnberga LM, Sociālās iekļaušanas politikas departamenta (turpmāk – SIPD) vecākā eksperte;
- D.Kampenusā LM, SIPD vecākā eksperte;
- A.Lukašenoka LM, SIPD departamenta vecākā eksperte;
- A.Ostvalds Surdotulks.

Protokolē:

- Z.Beinare LM, SIPD vecākā referente.

Sēdi sāk plkst. 14:00

Darba kārtībā:

1.	Informācija par LM budžetā atbalstītajām prioritātēm labklājības nozarē 2022.gadam.	Valsts sekretāra vietniece D.Jakaite
2.	Vides pieejamības novērtējums Eiropas Savienības fondu līdzfinansētajos projektos.	SIPD vecākā eksperte Anna Grīnberga
3.	Informācija par “Eiropas Parlamenta un Padomes 2019.gada 17.aprīļa Direktīvas 2019/882 par produktu un pakalpojumu piekļūstamības prasībām”, kas paredz piekļūstamības prasības dažādiem produktiem un pakalpojumiem, ieviešanas gaitu.	SIPD vecākā eksperte Dace Kampenusā

4.	Nodibinājuma „Invalīdu un viņu draugu apvienība „Apeirons”” (Apeirons) paveiktais ANO Konvencijas ieviešanai.	Apeirons valdes priekšsēdētājs Ivars Balodis
----	---	--

G.Eglītis atklāj sēdi un dod vārdu **D.Jakaitei**.

1.jautājums

Informācija par LM budžetā atbalstītajām prioritātēm labklājības nozarē 2022.gadam

D.Jakaite

D.Jakaite sniedz prezentāciju par atbalstītajām aktualitātēm labklājības nozarē 2022.gada budžetā, kas skar arī jautājumus attiecībā uz pakalpojumiem cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem. Sociālo pakalpojumu jomā ir izdevies piesaistīt papildu finansējumu esošo sociālo pakalpojumu kvalitātes un pieejamības pilnveidei, kā arī izmēģinājumu projektu īstenošanai jaunu pakalpojumu ieviešanai. Ir panāktas izmaiņas sociālās apdrošināšanas jomā un aktīvās nodarbinātības pasākumos.

G.Eglītis pasakās **D.Jakaitei** par sniegto prezentāciju.

Nolemj: Sniegto informāciju pieņemt zināšanai.

2.jautājums

Vides pieejamības novērtējums Eiropas Savienības fondu līdzfinansētajos projektos

A.Grīnberga

I.Balodis

A.Grīnberga sniedz informāciju par veiktajām konsultācijām vides pieejamības jautājumos Eiropas Savienības fondu līdzfinansētajos projektos. Vides pieejamības konsultācijas tika organizētas visā Latvijā un tās tika veiktas Horizontālā principa “Vienlīdzīgas iespējas” projekta ietvaros, un to īstenoja “Latvijas cilvēku ar īpašām vajadzībām sadarbības organizācija SUSTENTO” (turpmāk – SUSTENTO). Sniegto konsultāciju mērķis bija palīdzēt projektu īstenošanai, lai to sniegtie pakalpojumi un infrastruktūra būtu pieejami ne tikai cilvēkiem ar invaliditāti, bet arī bērniem, vecāka gada gājuma cilvēkiem, ģimenēm ar maziem bērniem u.c. sabiedrības locekļiem. Šobrīd ir veiktas vairāk kā 90 konsultācijas un ir identificēti 15 labās prakses piemēri, kuriem tiks piešķirtas balvas kā pozitīvais vides pieejamības novērtējums. **A.Grīnberga** sniedz sīkāku informāciju par katru no 15 labās prakses piemēriem.

G.Eglītis pateicas par sniegto prezentāciju un informē, ka vairākus no prezentācijā minētajiem objektiem ir arī apmeklējis klātienē un izsaka prieku, ka

Latvijā tiek veidota pielāgota un pieejama infrastruktūra. **G.Eglītis** vēlētos, lai novērtējumā būtu vairāk iekļauti projekti, kas nav veidoti deinstitucionalizācijas (turpmāk – DI) ietvaros, jo DI infrastruktūras attīstības projektiem būtu jābūt kā piemēriem vides pieejamības standarta nodrošināšanā.

I.Balodis jautā vai tika identificēti tādi objekti, kuros vides pieejamība netika nodrošināta un ko ar tiem darīt, jo ir pašvaldības, kuras neņem vērā šo vides pieejamības aspektu.

A.Grīnberga atbild, ka SUSTENTO tika arī informēti par atsevišķiem objektiem, kurus īpaši aicināja apsekot un sniegt konsultācijas. Vides pieejamības novērtējumā mērķis bija sniegt konsultācijas un atbildēt uz neskaidriem jautājumiem, kā arī izteikt secinājumus/ieteikumus vides pieejamības nodrošināšanai konkrētā objektā. **A.Grīnberga** atzina, ka ir vairākas pašvaldības, kurās nav sakārtota vides pieejamība, bet to ir iespējams pilnveidot un labot noteiktā laika periodā. Pēc pakalpojuma noslēgšanās LM veiks apkopojumu par sniegtajām konsultācijām un iegūtajiem rezultātiem vides pieejamības jautājumos apsekotajā infrastruktūrā.

Nolemj: Sniegto informāciju pieņemt zināšanai.

3. jautājums

Informācija par “Eiropas Parlamenta un Padomes 2019.gada 17.aprīļa Direktīvas 2019/882 par produktu un pakalpojumu pieklūstamības prasībām”, kas paredz pieklūstamības prasības dažādiem produktiem un pakalpojumiem, ieviešanas gaitu

D.Kampenusa

A.Ilves, I.Balodis

D.Kampenusa sniedz prezentāciju par līdz šim paveikto, lai pārņemtu “Eiropas Parlamenta un Padomes 2019.gada 17.aprīļa Direktīvu 2019/882 par produktu un pakalpojumu pieklūstamības prasībām” (turpmāk – Direktīva) jeb “pieklūstamības direktīvu” savos nacionālajos tiesību aktos. Informē, ka starpministriju darba grupas ietvaros tika nolemts, ka tiks veidots “Preču un pakalpojumu pieklūstamības likums”, kurā tiks pārņemtas direktīvas prasības.

A.Ilves jautā, kādas būs iestādes tiesības uzlikt sankcijas, ja Direktīvas prasības netiek pildītas? Vai atbildīgo institūciju darbinieki tiks apmācīti pieklūstamības jomā?

D.Kampenusa atbild, ka sankciju mehānisms ir bijis viens no smagākajiem jautājumiem darba grupā, jo iestādes, kas kontrolēs pakalpojumu atbilstību pieklūstamības prasībām jau šobrīd savas kompetences jomās ir tiesīgas uzlikt sodu par normatīvā regulējuma neievērošanu, bet daļa iestāžu darbojas Administratīvā procesa likuma ietvaros, daļa Administratīvās atbildības likuma ietvaros un abi šie procesi ir savstarpēji atšķirīgi. LM vēlas, lai Preču un pakalpojumu pieklūstamības likuma izpratnē uzraudzība un procesuālās darbības

visās iestādēs būtu līdzīgas un konsultācijām tika piesaistīta arī Tieslietu ministrija. Šobrīd uzraudzības un sankciju mehānismu ir plānots ieviest Administratīvā procesa likuma ietvaros ar administratīvā lēmumu pieņemšanu. Iestāde ar lēmumu aicinās komersantu novērst pārkāpumu noteiktā laika termiņā, ja tomēr administratīvais akts netiks pildīts, tad var tikt piemērots sods. Attiecībā uz jautājumu par iestāžu darbinieku apmācību pakalpojumu pieklūstamības jautājumos **D.Kampenusa** informē, ka tā jau ir notikusi pēdējo divu gadu laikā, kamēr notiek Direktīvas pārņemšanas process. Regulāri tiek saņemti dažādi jautājumi no komersantiem, cilvēkiem ar invaliditāti, iestādēm u.c., tiek organizētas regulāras tikšanās, lai pārrunātu neskaidros jautājumus par Direktīvu un tās ieviešanu. LM ir informējusi un vērsusi iestāžu uzmanību uz to, ka katrā iestādē būtu nepieciešams pieklūstamības eksperts. Taču galvenais uzsvars būs uz komersantu darbību, viņu izpratni par Direktīvu un viņiem būs galvenās izmaksas un galvenie pienākumi, savukārt iestādēm ir jāspēj nodrošināt uzraudzību un kontroli, un nākamo trīs gadu periodā iestādēm ir jāspēj sagatavoties šim darbam.

I.Balodis izsaka atzinību par paveikto darbu Direktīvas ieviešanas jautājumu risināšanā. Tāpat arī norāda uz to, ka ir nepieciešamas veidot informatīvās kampaņas pakalpojumu pieklūstamības jomā, aptverot visu ministriju nozaru politiku.

G.Eglītis secina, ka direktīvas pārņemšanas rezultātā nākotnē būs lielas pārmaiņas pakalpojumu pieklūstamības ziņā.

Nolemj: Sniegto informāciju pieņemt zināšanai.

4. jautājums

Nodibinājuma „Invalīdu un viņu draugu apvienība „Apeirons”” (Apeirons) paveiktais ANO Konvencijas ieviešanai

I.Balodis

E.Celmaņa, S.Survila

I.Balodis sniedz prezentāciju par nodibinājuma „Invalīdu un viņu draugu apvienība „Apeirons”” (turpmāk – Nodibinājums “Apeirons”) paveikto ANO Konvencijas ieviešanas jomā. Tiek sniegts īss ieskats par Nodibinājuma “Apeirons” vēsturi, mērķiem, darbības virzienu un prioritātēm. **I.Balodis** informē, ka Nodibinājums “Apeirons” sniedz regulāras konsultācijas dažādiem sadarbības partneriem pieejamas vides un universāla dizaina jomā, kā arī darbojas nodarbinātības veicināšanas jomā apzinot labās prakses piemērus, sadarbojoties ar darba devējiem jaunu darba vietu veidošanā u.c. Tāpat tiek sniegti dažādi sociālie pakalpojumi, auklīšu nodrošināšana bērniem ar smagu invaliditāti, atbalsta personas pakalpojums, aprūpe mājās pakalpojums un atbalsta grupu nodrošināšana cilvēkiem ar dažāda veida invaliditāti. Lielākās grūtības šo sociālo pakalpojumu nodrošināšanā saistīts ar to, ka pakalpojuma sniedzēji (asistenti, aprūpētāji, pavadoni) nav vakcinēti, līdz ar to atbilstoši 2021.gada 28.septembra Ministru kabineta noteikumos Nr.662 “Epidemioloģiskās drošības pasākumi

Covid-19 infekcijas izplatības ierobežošanai” (turpmāk – MK noteikumi Nr.662) noteiktajām prasībām nedrīkst sniegt sociālo pakalpojumu. Tāpat Nodibinājumam “Apeirons” ir izveidota sava videostudija, kurā tiek veidotas dažādas reportāžas un video sižeti par aktuālām tēmām. Ir arī izveidota brīvprātīgo kustība, kura veic vides pieejamības apsekojumus, iesaistās diskusijās u.c. darbībās. Tiek izvērstas dažādas sociālās akcijas un pasākumi. Tiek nodrošināta personu ar invaliditāti interešu aizstāvība, piedaloties dažādu padomju darbībā un sēdēs, nodrošinātas dažāda veida apmācības, piemēram, par komunikāciju ar cilvēkiem ar invaliditāti, vieglās valodas apguvi u.c. Tiek arī veikta vietēja un starptautiska mēroga sadarbība ar dažādām Latvijas un citu valstu nevalstiskajām organizācijām.

G.Eglītis pateicas par sniegto prezentāciju un norāda uz to, ka Nodibinājums “Apeirons” ir ilggadīgs un uzticams LM sadarbības partneris daudzos jautājumos. Tāpat **G.Eglītis** arī informē, ka attiecībā uz asistenta, pavadoņa un aprūpētāja pakalpojuma sniedzējiem, tika veikti grozījumi MK noteikumos Nr.662, kur ir noteikts, ka asistenta, pavadoņa vai aprūpētāja pakalpojumu var sniegt bez sadarbspējīga sertifikāta, ja pakalpojuma sniedzējs un saņēmējs dzīvo vienā mājsaimniecībā.

E.Celmiņa sniedz papildu skaidrojumu, ka informācija par veiktajiem grozījumiem MK noteikumos Nr.662 ir nosūtīta visiem sociālajiem dienestiem. Tomēr minētie grozījumi neatbrīvo personu no pienākuma uzrādīt sadarbspējīgu sertifikātu, ja tā vēlas nokļūt kādā gala mērķī, kur šāds sertifikāts ir nepieciešams. Prasība par sadarbspējīga sertifikāta nepieciešamību neattiecas tikai uz gadījumu, kad tiek sniegts asistenta, pavadoņa vai aprūpētāja pakalpojums savam tuviniekam (vienas mājsaimniecības ietvaros). Savukārt minētajiem pakalpojuma sniedzējiem, kuri nedzīvo vienā mājsaimniecībā ar pakalpojuma saņēmēju, saglabājas prasība uzrādīt sadarbspējīgu sertifikātu, lai varētu sniegt pakalpojumu un no 2021.gada 15.decembra to būs jāspēj uzrādīt visiem sociālo pakalpojumu sniedzējiem.

I.Balodis pateicas **E.Celmiņai** par veiktajiem grozījumiem un atzīmē to, ka cilvēkiem ar invaliditāti tā ir aktuāla problēma.

S.Survila jautā, pēc kādiem kritērijiem tiks noteikts, ka persona ar invaliditāti un asistents, pavadonis vai aprūpētājs dzīvo vienā mājsaimniecībā?

E.Celmiņa skaidro, ka pašvaldības sociālajiem dienestiem sasaistē ar Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes (turpmāk – PMLP) datiem ir pieejama aktuālā informācija par personas deklarēto dzīvesvietu, bet informāciju par faktisko dzīvesvietu sociālajam dienestam sniedz pati persona. Attiecībā uz papildu dzīvesvietām, kuras persona var norādīt PMLP, **E.Celmiņai** nav informācijas, vai sociālie dienesti izmantos šo informāciju, pārbaudot kopējās mājsaimniecības faktu, bet skaidroja, ka pamatā tiks izmantota informācija par personas deklarēto dzīvesvietu un pašvaldības sociālā dienesta rīcībā esošo informāciju par faktisko dzīvesvietu.

Nolemj: Sniegto informāciju pieņemt zināšanai.

Sēdes noslēgumā:

G.Eglītis pateicas surdotulkam A.Otvaldam par sēdes tulkošanu zīmju valodā.

P.Leiškalns lūdz vārdu un informē par situāciju, ka Darba likuma 134.panta otrā daļa nav saskaņota ar likuma “Par valsts sociālo apdrošināšanu” 20.⁴ panta ceturtais daļas 3.punktu. Darba likuma 134 pants nosaka, ka, ja persona ar invaliditāti (neatkarīgi no noteiktās invaliditātes grupas) pieprasa noteikt samazinātu darba laiku, tad darba devējam tas ir jānodrošina. Savukārt likuma “Par valsts sociālo apdrošināšanu” 20.⁴ panta ceturtais daļas 3.punkts noteic, ka valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas (VSAOI) var maksāt mazāk nekā no minimālās algas tikai par personām ar I un II invaliditātes grupu. **P.Leiškalns** jautā, kad šis jautājums varētu tikt izdiskutēts un secināts, ir vai nav nepieciešams veikt kādas izmaiņas normatīvajā regulējumā.

E.Celmiņa skaidro, ka LM ir saņemta Latvijas darba devēju konfederācijas vēstule par nepieciešamību novērst minēto normu nesaderību, un šobrīd LM gatavo atbildi un skaidrojumu uz tajā uzdotajiem jautājumiem.

I.Balodis arī izsaka pateicību surdotulkam **A.Ostvaldam** par sēdes tulkošanu zīmju valodā un izsaka gandarījumu, ka šāda prakse ir ieviesta un tai vajadzētu būt pēc iespējas plašāk pielietotai visā valsts pārvaldē.

G.Eglītis papildina, ka LM gaida ieteikumus no iestādēm un organizācijām nākamā gada ILNP darba plānam.

Sēdi beidz plkst.: 15:55.

Pielikumā:

- 1) Prezentācija “Izmaiņas labklājības nozarē 2022”, 8 slaidi;
- 2) Prezentācija “Vides pieejamības labās prakses piemēri Eiropas Savienības fondu līdzfinansētajos projektos”, 32 lpp.;
- 3) Prezentācija “Eiropas Parlamenta un Padomes 2019.gada 17.aprīļa Direktīvas 2019/882 par produktu un pakalpojumu pieklūstamības prasībām”, kas paredz pieklūstamības prasības dažādiem produktiem un pakalpojumiem, ieviešanas gaitu, 29 slaidi;
- 4) Nodibinājuma „Invalidu un viņu draugu apvienība „Apeirons”” prezentācija par paveikto ANO Konvencijas ieviešanā, 13 slaidi.

Labklājības ministrs,
Invaliditātes lietu nacionālās
padomes priekšsēdētājs

G.Eglītis